

Kodu-uurimisele rohkem tähelepanu

Rakvere rajooni esimesel kodu-uurijate päeval kuulas üle 100 asjahuvilise kodu-uurimistööd käsitlevaid ettekandeid Eesti NSV Teaduste Akadeemia Kodu-uurimise Komisjoni liikmeilt akadeemik sm. Kruusilt, sm. Eilartilt ja sm. Joonukselt. Huviga jälgisid kokkutulnud veel sm. Landbergi ettekannet Rakvere linna ajaloost XVIII—XIX sajandil.

Väärtuslikke ettepanekuid kodu-uurimistöö parandamiseks rajoonis tegid ka sõnavõtjad pensionärid sm-d Rünk, Timm ja Palik ning teised.

Nimetatud vajalikust ja huvitavast üritusest osavõtt oleks võinud olla aga veelgi elavam, seda esmaajoones rajooni majandite, kultuuri-töötajate ja koolide osas. Seepärast osutub vajalikuks peatuda mõningail üleskerkinud küsimusil.

EKP Rakvere Rajoonikomitee esimene sekretär sm. Merdik juhtis tähelepanu vajadusele paremini korraldada Kodusõja, Isamaasõja, partisaaniliikumise ja sõjajärgse perioodi uurimine.

Looduskaitse seisukohalt on meie rajoonis tarvis suuremat tähelepanu pöörata maastike tundmaõppimisele ja nende otstarbekale kasutamisele. Selles on meil tehtud mõningaid vigu. Näiteks ehitati Käsmus sööklakohvik looduskaitse seisukohalt ebasobivasse kohta. Nüüd peaks asjalikult kaaluma, mida on võimalik ette võtta Kunda ja Tool-

se vahelise pankrannikuga. Võib-olla saab sinna rajada puhkepiirkonna Kunda ja Rakvere linna elanikele? Eraldi planeerimist vajaks veel Karepa ja Rutja piirkond. Ka Viitna järvede kui kauni puhkepajaga osa peaks tõstma. Küllalt suur tähtsus on maanteede kujundamisel. Siin võiks erinevais kohtades kasutada erinevaid lahendusi. Kodu-uurijad peaksid huvituma vana-de avakarjäärde metsastamisest ning õppima tundma ka rajooni veekogude olukorda. Meil tõuseb see probleem üles seoses tärglisevabrikutega, mille heitejääkidega reostatakse veekogusid. Ometi saaks neist jääkidest väärtuslikku põlluväetist. Kodu-uurijate ülesandeks jääb ka kaasa aidata kolhoosimetsade paremale kasutamisele ning organiseerida looduslike tammikute kaitset. Rakvere Tammikut rüüstatakse sügisel pähhlikogumise ajal. Tõsiselt vigu tehti Vinni tammikusse Ed. Vilde nimelise kolhoosi klubi rajades — selles Eesti kaiminas tammikus võeti asjatult maha mitmeid iidseid puud.

Rohkem tähelepanu, paremat säilitamist vajavad paljud kunstnike ja kirjanikega seotud paigad rajoonis. Nimetagem siin Kreutzwaldiga seotud kohti Kaarlis, vendade Raudade sünnikohta Kütis jt. Kunda maastikus võiks eraldada kultuurilooline paik, mis on seotud Parijõega. Tähtsaks lõiguks on kirjanike ja kunstnike uurimine kodu-uurimi-

se seisukohalt. Palju rohkem peaks koguma rahvasuust andmeid üksikute looduslike objektide kohta. See on lühike kokkuvõte sm. Eilarti juhustest kodu-uurimis- ning looduskaitsealase töö parandamiseks.

Kuivõrd maha on Rakvere rajooni koolid jäänud kodu-uurimistöös, selgus Rakke Keskkooli õpetaja sm. Joonukse ettekandest. Ometi on kõik, mida tehti Rakke Keskkoolis, jõukohane meigi rajooni koolidele. Tööd alustati seal mineviku tundmaõppimisega, praegu aga uuritakse tänapäeva. Mõõdunud aastal uurisid õpilased alates V klassist ajalooõpetaja juhtimisel kodukoolhoosi ajalugu. Nüüd kogutakse ajalehest materjali tööesriindlaste kohta, fotosid näiteks Rakke asulast minevikus ja tänapäeval. Praegu tutvuvad kooli kodu-uurijad kohaliku lubjatehase arenguperspektiividega. Muidugi, kõige lähedasem on oma kooli elu, komsomoli elu jne. kirjapanemine. Mullu alustati igas klassis kroonika kirjutamist. Kõik õpilased peavad ka isiklike päevikuid. See arendab kirjanduslikult, omades ühtlasi suurt kasvatuslikku väärtust. Peale selle aitavad need päevikud (osa neist ikkagi säilib) ka järeltulevaid põlvkondi õppida paremini tundma meie aega.

Kahe viimase aasta jooksul on Rakke Keskkoolis kogutud 2000 lk. rahvaluulet. 200—300 naljandit on kirja pandud Simuna ja Väike-

Maarja kiriku kohta. Neid saab edukalt kasutada ateistlikus kasvatus-töös. Vanematele klassidele on olnud jõukohane mälestuste kirjapanemine kirjanike ja ühiskonnategelaste kohta. Fotodekogus on umbes 7000 huvitavat võtet ajaloolistest sündmustest jm. Etnograafilisi esemeid on 300 ümber, neid on ka teaduslikele uurimisasutustele ära artud. Mullu kogusid õpilased Rakke ümbrusest üle 4000 kohanime. Selleks on muide viimane aeg, sest vanemad inimesed veel teavad neid. Üks VII klassi õpilane pani õppeveerandi jooksul kirja 950 kodulooma nimetust. 1941. aasta sündmuste ja Suure Isamaasõja perioodi tundmaõppimiseks on aga plaanis korraldada ulatuslikum ülerajooniline üritus. Sm. Joonuks rõhutas veel matkade väga tihedat seost kodu-uurimisega ning seda, et Väike-Maarja rajooni kõigis kolhoosides on nii kodu-uurimine kui ka matkamine au sees.

Kodu-uurijate päeval tõstis sm. Rünk õigustatult üles kolhoosikroonika kirjutamise vajaduse. Näiteks pole Ed. Vilde nimelisel ühis-majandil fotosid, mille varal noortele ja arvukatele turistidele näidata endisi väikseid külasid ning majandi arengut kõigis tootmisloikudes tänapäevani. Teiseks küllaltki oluliseks küsimuseks on mõningate vanade hoonete ja ehituste kohapeal eksponaadina säilitamise vajadus.

Sm. Palik pidas tarvilikuks korraldada koolides noorte kohtumisi vanadega, kelle abiga saaks säilitada vanu rahvajutte, laule ning -kombeid, vestelda sündmustest ja

elamistingimustest nende nooruses.

EKP Rakvere Rajoonikomitee agitatsiooni- ja propagandaosakonna juhataja sm. Kaarna rõhutas, et kodu-uurimine ei ole eesmärk omaette, vaid selle najal kasvatame uut põlvkonda. Kodu-uurimise toimikond koos haridusosakonnaga peab juhendamise eeskätt koolide kodulooringide juhatajaid selle töö tõhus-tamiseks. Kahjuks jäi aga Rakvere Rajooni Täitevkomitee haridusosa-kond kõne all olevast üritusest täiesti kõrvale.